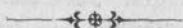

Planinski Vestnik.

Glasilo Slovenskega planinskega društva.

Št. 11.

V Ljubljani novembra 1903.

Leto IX.

Magdalenska gora pri Idriji.

Popisal profesor Makso Pirnat.

Saj veste, kako je s človekom, kadar nastopi prvo svojo službo. Skromna je po navadi ta služba, a služba je vendarle. Z eno nogo stoji še človek globoko v viharnem akademiskem življenju, z drugo pa stopa že v zrelejšo, v moško dobo, ki zahteva nezprosno od človeka neko resnost in ozbiljnost. Te resnosti po navadi ne prinese človek s sabo z visokih šol, treba se ji je, čeprav ne vselej posebno voljno, šele privaditi. In priznati mora vsakdo, da ga, vstopivšega v dejansko življenje, veliko bolj vleče in mika nazaj kolikor toliko v lahkomišelna visokošolska leta, nego ga vleče in mika neka neprijetna vsakdanjost službenega življenja. Zato preživi človek navadno prve čase prve službe v nekakem polovičarstvu. Vroča kri visokošolskih let, ki jemlje že slovo, še enkrat zavre z vsem svojim ognjem in z vso svojo silo. Zraven tega se pa že oglašajo pri človeku, in to prav nepoklicano, prav neprijetni trenotki, v katerih začuti, da bo treba dati slovo dosedanji lahkomišelnosti in začeti gledati v življenje bolj od resne in trezne strani.

Tako napol lahkomišelnost, napol resno življenje sva živela tudi midva s prijateljem Antonom, ko sva, dovršivši visokošolske nauke, vstopila kot suplenta na kranjsko gimnazijo. Dasi se je pred nama takrat razprostirala še precej nejasna in nedoločna bodočnost in dasi sva se véasi tudi bridko zavedala tega neprijetnega položaja, vendar nama to ni delalo sivih las, kar bi bili pa jako radi videli in nama prav iz srca privoščili nekateri najini napol prijatelji, sladkajoč se nama v obraz, za hrbtom pa raznašajoč govornice, da iz naju ne bo nikdar nič prida.

No, midva se nisva za vse to nič brigala. Živela sva lepe dni in hotela sva živeti lepe dni. Kakor hitro sva bila s svojim poslom gotova, sva pokazala staremu Kranju hrbet in napravila daljši ali krajši izlet v prekrasno kranjsko okolico. Danes sva jo mahnila k Sv. Joštu, bodisi večkrat sama, bodisi v prijetni družbi nepozabnega prijatelja Tineta. Jutri sva krenila v prijazno Kamno gorico, pokušat okusne postrvi iz bistre Lipnice, ali pa sva posetila, če nama je nedostajalo časa, mični Šenčur in ondi prijazno Golobovo mamó, ki nama je postregla s tako izbornim cvičkom, da ga še danes ne morem pozabiti. Če sva si poželega pa zabavnih in veliko estetiškega užitka nudečih pogovorov z najinim prijateljem Poldetom, sva se peljala v Radovljico in ondi zavila v Klinarjevo gostilno, kjer je po navadi ob prostih časih rezidiral ob čaši dišečega Plzenca, kakršen se je točil pri Klinarju, najin Polde, sicer molččč človek in premišljajoče narave, pa zgovoren in dovtipen, da nikoli tega.

Največkrat pa naju je povedla pot gori proti Žirovnici, odkoder sva ob večernem času krenila po pešpoti proti Lescam. Po pešpoti od Žirovnice do Lesec, tik pod Karavankami, tam nama je bilo ob zimskih in poletnih večerih najljubše izprehajališče. Na tej poti sva uživala lepoto naših gorá, ki se razlije po njih ob času, ko zahaja solnce in zažare vrhovi v njegovih zadnjih žarkih, uživala, pravim, sva to krasoto v polnih požirkih s koprnečimi svojimi dušami. Na teh izprehodih sem šele prav vzljubil divne naše gorenjske planine, ki se mi zde najlepše, kadar jih objame večerno žarenje. Tedaj pač nisem mislil niti slutil, da bom moral tako kmalu dati slovo lepi gorenjski strani in ljubljenim planinam ter se preseliti v kraj, kjer mi bo popolnoma zaprt pogled na naše Karavanke, na naše Kamniške in Julijske planine.

Pa prišlo je tako. Prvo leto najine službe je poteklo in odšla sva iz Kranja oba, jaz in prijatelj moj Tone. On se je preselil v Ljubljano, meni pa je bilo usojeno, da sem našel svoj kos kruha v živosrebrni Idriji.

Bil je deževen septembrski dan, ko sva se vozila jaz in kolega Vlado na svojo novo službo iz Logatca v Idrijo. Ni ravno napačna ta pot iz Logatca proti staremu rudarskemu mestu, semintja ima celo romantične partije. Če se pa človek vozi po njej ob grdem vremenu, posebno če ga muči deževje v zadnjem nje delu, v dolini Zale, tedaj napravi vsa ta pot na popotnika nekako obupen vtisk. Tako se je takrat godilo meni in kolegu Vladu. Bila sva že sama ob sebi slabo razpoložena, saj sva se poslavljala od lepe počitniške dobe; temu slabemu razpoloženju

se je pridružila še dolgočasna pot in neprijetno vreme. Kdo sebi čudil, da se naju je pri takih okoliščinah pollaščala nekakšna otožnost in melanholija. Celo govoriti se nama ni ljubilo. Vlado je ves čas pota prespal in presanjal. O čem je takrat sanjal, ali o svojih Solčavskih planinah ali o novomeških prijateljih in znancih, to mi ni znano. Sam zase pa dobro vem, da mi je na tem klavnem potovanju še enkrat stopilo preteklo šolsko leto pred oči. Prišle so mi zopet v spomin tiste vesele urice, polne razposajenosti in mladeniške hudomušnosti, polne razkošne, neprisiljene zabave, tiste vesele urice, v katerih sva s prijateljem Tonetom uživala kras gorenjskih gorá in ravnin ter prepela toliko narodnih popevčic, ki slave in povzdigujejo gorenjsko stran. Taka je bila tistikrat moja vožnja.

Dolgočasni so bili prvi dnevi v Idriji. Deževalo je neutrudoma. Končno se je pa zjasnilo in jasno jesensko nebo se je bočilo nad idrijsko kotlino. In tedaj sem spoznal, da vendar Idrija in njena okolica nista tako napačni. Mikali so me senčni izprehodi ob ribnati Idrijci, prijetno je del mojim očem temnoobrasli Čekovnik in zeleno Razpotje me je vabilo v svoje lesovje. Prikupila sta se mi Divje jezero in samotna Bela. Celo goli Smukov grič in strma Kobalova planina s svojimi peščenimi rebri me nista mogla spraviti v nevoljo. Posebno pa mi je ugajala ona majhna cerkvice, stoječa na visokem hribu, vzhodno od Idrije. Rekli so mi, da je to Magdalenska gora. In ko je še nekdo omenil, da je ž nje lep razgled ne le samo po notranjski strani, temveč da se ž nje pregleda lep kos Gorenjske ž njenimi planinami vred, od tedaj mi je bila ta gora še bliže pri srcu in sklenil sem, da ob prvi priliki pohitim nanjo.

Že preje sem omenil, da so kmalu po mojem prihodu v Idrijo nastopili lepi dnevi. Take dneve more roditi le zgodnja jesen. Nebo je tako kristalno čisto, solnce sije dokaj toplo in kaže, da še ni izgubilo vse svoje moči. Obzorje je jasno in v finih potezah se od njega ločijo ostro začrtani hribje, gore in planine. Take dneve treba porabiti za daljše izprehode in izlete, kajti potem pride skoro nepretregana vrsta dolgočasnih, deževnih dni, s katerimi nas tako rada obsipa poznejša jesen.

V začetku oktobra je bil zopet napočil tak prijeten jesenski dan. Sklenil sem, da ga porabim in popoldne poletim na Magdalensko goro. Razodel sem svoj načrt tudi tovarišu Vladu, dasi nisem pričakoval niti najmanje, da bi se tudi on udeležil izleta. Imel je namreč tovariš Vlado stalno navado, da je vsako popoldne po obedu igral v kavarni svoj obligatni cvik, potem pa se je

zaprl v svojo stanico, nekaj časa gledal v kalne valove mimoretekoče Nikove, naposled sedel na kanape, prijel za priljubljeno mu mandolino ter začel prepevati v otožnih molih zložene hrvatske in srbske pesmi in samega sebe spremljati z mandolino. Tako je tovariš Vlado preživel cele popoldneve. Naj je bil dan še tako lep, vreme še tako vabljivo, vse to ga ni motilo, da ne bi bil presedel celih popoldnevov doma. Šele proti večeru se je pokazal iz sobe in šel na kratek izprehod.

To pot pa sem se zmotil o Vladu. Moj načrt mu je bil vseč in obljubil mi je za trdno, da me spremi na mojem izletu.

Ko sva z Vladom tisto opoldne šla k obedu, sreča naju ravno pred sv. Janeza znamenjem ob Nikovi trgovci Repetavec, s katerim sva se bila baš prejšnji večer seznanila in pila seveda tudi obligatno bratovščino. Vpraša naju, če misliva popoldne iti kam na izprehod. Razodeneva mu svoj načrt in tudi njega povabiva s sabo. Rekel je, da mu je najino povabilo prišlo kakor nalašč, ker ima sam na Magdalenski gori nekaj kupčijskega opravka. Voščili smo si dober tek ter se domenili, da se snidemo ob eni uri po kosilu pred Repetavčevo prodajalno. Potem smo se razšli.

Ni še odbila ena, ko sva že z Vladom prikorakala k Repetavčevi trgovini. Repetavec je stal na pragu prodajalne in naju povabil noter. Ponudil nama je vsakemu kozarec dobrega cvička, katerega je bil, kakor je pravil, dobil pred par dnevi od svojega brata z Bizeljskega. Izborno nama je teknila rezna, a okusna kapljica. Nato se je oprtal z dobro založenim nahrbtnikom, češ, da se na Magdalenski gori ne dobi kaj prida pijače in jedi in da je pripravnejše vzeti s sabo par steklenic vina in nekaj založaja. (Resnici na ljubo moramo povedati, da se je pred letom otvorila na Magdalenski gori novo sezidana gostilna, v kateri se toči dokaj dobro vino in v kateri se dobi tudi kaj dobrega za pod zobe.)

Ko se je Vlado še preskrbel s cigaretami, jaz pa s par portorikami, smo odrinili iz mesta. Ker smo bili vsi turistovsko opravljeni in je prijatelj Repetavec nosil vrhutega še po vseh predpisanih pravilih narejeni nahrbtnik (mislim, da ga je kupil pri mojem znancu Pavletu v Ljubljani), smo vzbudili seveda precej pozornosti, ko smo stopili na ulico. No, skoro so bile mestne hiše za nami in radovedna zijala tudi. Bližali smo se mostu, ki vodi čez Idrijco. Poslovili smo se od prijaznega Repetavčevega vrta, nahajajočega se na levi strani mostu ob obsežnem in prostornem Repetavčevem skladišču, zaklicali z Bogom dolgočasnim „grabljam“, ki so bile polne drv, naplavljenih po zadnji povodnji, in prekoračivši most čilo stopali po cesti, ki vodi proti Logatcu.

Prišli smo do lične Firbarjeve gostilne. Tukaj se cepi od glavne ceste na levo strma stranska pot. Po tej se najhitreje pride na Magdalensko goro, kakor nama je razlagal Repetavec. Ker je pa ta pot precej strma, ker vodi večinoma po gozdu in raditega ne nudi nikakega razgleda, smo se na Repetavčev predlog odločili za drugo pot in jo mahnili po cesti ob Idrijci naprej.

V pičlih desetih minutah smo dospeli do idrijske gozdarske šole. Repetavec naju je opozoril, da tukaj pelje na levo steza, po kateri navadno hodijo Idrijci na Magdalensko goro. Krenil je nanjo in midva za njim.

Steza je precej strma. Zato smo uleknili korake in zložno lezli kvišku. Ni trajalo dolgo, ko smo prišli na staro Vrhniško cesto. Ta cesta, zgrajena že l. 1765., se loči pri Likarju, četrte ure od Idrije, od sedanje Logaške ceste in je izpeljana v ostrih ovinkih po zahodnem pobočju Magdalenske gore. Ko se pa privije nekako do dveh tretjin višine imenovane gore, se obrne proti severovzhodu in vodi preko Dolov, Veharš in Ceste do Vrhnike. Po tej cesti se je vršil ves promet med Idrijo in Vrhniko do l. 1854., ko je dobila Idrija svojo novo cestno zvezo preko Zale, Godoviča, Hotedražice in Kalc do Logatca.

Mi se nismo vedno držali te opisane ceste. Krajšali smo si ovinke s tem, da smo uporabljali stranske poti. Šele od tam, kjer Vrhniška cesta dospe do Ljubevškega jarka in se obrne proti severu, smo šli dalje časa po njej.

V razmerno kratkem času smo se že precej vzdignili. Še nekaj ovinkov, in pred nami je stala prva hiša, ki spada pod Kovačev rovt. Od Idrije do sem smo rabili dobre tri četrti ure. Naredili smo še en ovinek in bili smo na mestu, kjer naju je opozoril Repetavec, da je odtod najlepši razgled na Idrijo. Postali smo torej ne le samo zaradi razgleda, temveč tudi zaradi utrujenosti. Naslonili smo se na cestno ograjo in se radovali ob res lepem razgledu, ki se ponuja tukaj očem na idrijsko mesto.

Globoko pod nami v ozki dolini leži starodavna Idrija, katere zgodovina šteje že več nego štiri dolge veke. Glavni del mesta je postavljen po strmih bregovih potoka Nikove, ki pri teka iz zahodnega pogorja; manjši del se pa razteza ob obeh straneh Idrijce, ki prihaja od juga in na vzhodni strani mesta sprejema vase preje omenjeni potok, ali bolje rečeno, hudournik Nikovo. Z mesta, na katerem stojimo, šele natančno vidimo, kako tesno je omejena idrijska kotlina na vseh straneh z višjim in manjšim gorovjem.

Na severu dviga kvišku strma Kobalova planina svoje razjedene vrhove in nam kaže ravno na idrijski strani svoja peščena rebra, skopo porasla z nizkim grmičevjem. Sredi Kobalove planine ugledamo vodoravno zarezo. To je rezervoar, v katerega se nabira jako tečna Izvirnica, ki je odtod izpeljana v mesto. Doli pod rezervoarjem tvori Kobalova planina precej prostorno sedlo. V tem sedlu se nahajajo travniki in njive dveh kmetov, namreč Kobala in Podobnika, ki sta oddaljena dobrih deset minut eden od drugega.

Na zahodni strani sega temno obrasli Čekovnik s svojimi jelovimi gozdovi skoro do mesta. Zraven njega ponižno čepi goli in izsekani Pringelj, kakor bi ga bilo sram soseda Čekovnika, ki se še vedno ponaša s svojim bujnim lesovjem. Pa kakor na Pringlju, tako bo tudi v Čekovniških logeh zapela neusmiljena sekira in tedaj bo Čekovnik prav tako ponižen, kakor je sedaj Pringelj. Nad jarkom, ki se je zajedel med Čekovnik in Pringelj, vodi po strmem bregu Čekovnikom razdrapana cesta proti vasi Čekovniku. Tik ob cesti sta napravljena dva rezervoarja. V ta rezervoarja se steka Lačna voda, ki je tudi izpeljana v Idrijo in daje meščanom, stanujočim na desni strani Nikove, jako pitno vodo; oni na levi strani Nikove prebivajoči si pa hlade žejo s preje omenjeno Izvirnico.

Obrnimo se na južno stran Idrije! Tu se polagoma vzpenja kvišku Tičnica, katero je priroda le skopo obdarila z drevjem; na Tičnico se naslanja skromni Smukov grič. Vrh Smukovega griča gospodari stari Smukov oče. Neznaten in priprost je ta mož po zunanje. Če se pa spustiš ž njim v pogovor, takoj spoznaš, da starec veliko bere. Posebno v zemljepisju je trdno podkovan. S svojim znanjem bi celo osramotil in vgnal v kozji rog kakega izšolanega in izpitanega geografa. Zlasti zanimivo je, kadar se Smuk v kaki gostilni snide s svojim prijateljem, upokojenim rudarjem Močnikom, ki je tudi velik geograf pred Bogom. Zgovorno preresetavata moža zemljepisne stvari, včasih se pa o kaki preporni točki tudi pošteno spreta. Ko se snideta drugič, ju je jeza seveda že zdavnaj minila. Toliko o imenitem zemljepiscu Smuku.

Glede vzhodne strani sem že preje mimogrede omenil, da zapira tod Idrijsko dolino okolo 900 m visoka Magdalenska gora, ki je menda najvišja izmed vseh vrhov okolo Idrije in na katere pobočju stojimo sedaj mi, uživajoč razgled na Idrijo. Spodnje pobočje Magdalenske gore pokriva na idrijski strani nekaj njiv in pašnikov, više pa raste nizko bukovo grmovje in še više borovci. Proti vrhu se pa razgrinjajo zopet njive in pašniki. Toliko se mi je zdelo za sedaj potrebno povedati o Magdalenski gori.

Ob znožju baš opisanih gorá in hribov se torej razteza idrijsko mesto. Ako pravimo mesto, si bralec takoj misli večjo skupino hiš, ki stojijo v lepih vrstah in ulicah. Pri Idriji je to drugače. Tu si ne smemo misliti lepo razvrščenih hiš in prostornih trgov. Hiše v Idriji so postavljene brez reda, brez načrta. Človeku se zdi, če gleda Idrijo, kakor bi bil kdo iz višine spustil v to tesno dolinico po bregu kopo hiš, ki so se zatekljale navzdol in ostale ena tu, druga tam v genijalnem neredu. Vkljub temu ima Idrija na sebi nekaj prijetnega. Res, da so raztresene te hiše, da se skoro dve ne držita skupaj, da so majhne in skromne. Če pa človek opazuje iz višine to množico neznatnih stavb, ki so vse lepo pobeljene, ki imajo večinoma pred sabo majhne vrtiče in ki so razpostavljene po bregih ena nad drugo, kakor bi hotele med sabo tekmovati, katera više zleze, napravi vse to na opazovalca kaj prijeten vtisk.

Tak prijeten vtisk je napravilo name to staroslavno rudarsko mesto, ko sem ga omenjenega jesenskega popoldneva prvič opazoval s Kovačevega rovta. Ni me tedaj posebno zanimal pogled na ponosno cerkev sv. Barbare, ki stoji nekako sredi mesta in okolo katere se vrste najlepše in največje idrijske hiše. Pustil sem vnamar častitljivo cerkev sv. Trojice, četudi sem vedel, da je tam nekje prebival tisti srečni sodar, kateremu se je neke noči nateklo v posodo namesto vode živo srebro. Prezrl sem takrat Francov jašek, kjer velikanski stroj goni vodo iz podzemeljskih prostorov; prav tako me nista mikala na jugu se nahajajoča Terezijin in Jožefov jašek, v katerem poslednjem kopljejo najbogatejšo rudo. Tudi mogočni rudniški grad, sezidan v početku 16. stoletja v zahodnem kotu mesta, ki čuva nad mestom kakor zvest skrbnik in ki je preživel z Idrijo vred že toliko veselih in žalostnih, toliko vsakdanjih in svečanih dni, tudi ta ni mogel takrat nase obrniti tiste živahne pozornosti, s katero sem opazoval rudarske hišice, posajene po Kurjem vrhu, raztresene po Sekirici in po Rižah, plaho se skrivajoče v Grapi, sezidane po zeleni Tičnici. Pogled na te hišice je bil zame takrat nekaj posebnega, nekaj nenavadnega; zato sem jih ogledoval tako pazljivo in se nisem zmenil dosti za vse druge, in to imenitnejše stavbe po Idriji. In reči moram, da mi še danes, kadar se popnem na kako višavo v idrijski okolici, zro oči s posebnim veseljem in zanimanjem po teh mičnih rudarskih domovih.

Precej časa smo takrat stali na Kovačevem rovtu in opazovali Idrijo, ki je ležala pod našimi nogami doli v globoki dolini skoro cela razgrnjena. Le neznaten del mesta, namreč Brúsovše in

pa Pod gorami, se odtod ni videl. Zgovorni Repetavec nama je pa razlagal in naju opozarjal na vse znamenitosti idrijske, da bi pač katere ne prezrla. S posebnim veseljem nama je našteval, kako se imenuje ta breg, kako oni vrh, kako ta jarek, kako ona steza v obližju Idrije. Možu je bilo vse to dobro znano; bil je namreč strastno navdušen lovec in zato je poznal vsak grm in vsak še tako skrit kotiček v okolišju Idrije, in vsak tak grm in kotiček ga je spominjal kakega zanimivega slučaja iz lovskega življenja, ki ga je nama povedal za pobjoljšek.

No, naposled je bilo treba dati slovo lepemu razgledu, pač najlepšemu, kar jih more človek uživati na idrijsko mesto, in se ganiti naprej.

Mahnili smo jo čvrsto dalje po stari Vrhniški cesti. Na levi nam je zapiralo pogled pobočje Magdalenske gore, ki je tukaj precej skalovito, na desni je pa padal svet v Ljubevški jarek, na eni strani porasel s tankimi bukvami, na drugi strani pa docela iztrebljen in izpran. Še nekaj streljajev po precej zložni cesti, pa sta se že dvignili pred nami zadnji dve hiši, ki spadata še h Kovačevemu rovtu.

Tu se za stalno poslovimo od častitljive Vrhniške ceste, ki vodi naprej proti Dolem, ter krenemo na levo na stransko pot. Precej strma je ta pot, ki jo spremlja ob desni in levi redko borovje. Skoro smo iz gozda. Na obeh straneh se pred nami razprostro skromno porasli travniki in peščene njive. Že se bližamo vrhu Sv. Magdalene in že nas od ondi pozdravlja priprosta cerkvice, okoli katere stoji kakih šest kmečkih domov z gospodarskimi poslopji. Predno stopimo v vas, do katere smo hodili od Kovačevega rovta tri četrti ure, postojimo malo in uživamo zanimiv razgled na zahodno in južno stran. Repetavec nama zadovoljno pojasnjuje posamezne točke tega razgleda.

Oglejmo si najprvo zapadno stran! Tu se nam pohlevno klanja Kobalova planina, ki se nam je na Kovačovem rovtu zdevala še tako mogočna, pa smo jo sedaj že prekosili; kajti mi stojimo sedaj višje, nego je ta planina. Kobalova planina pada na severozapadni strani proti Razpotju, kjer je imela pozneje svoje shajališče idrijska podružnica slavnoznanega joštarskega kluba, in prehaja v Kanomeljsko dolino, ki se pa zopet začne kmalu vzdigovati, dokler se ne povzpne do Vojskarske visoke planote. Vojskarsko planoto loči g'obok jarek od Trnovskega gozda, ki nam kaže svoj hrbet daleč tam na jugozapadni strani.

Na jugu ugledamo nizko pod sabo Govejkarjev vrh, za njim pa strm hrib, po katerem je v enajstih ostrih ovinkih izpeljana cesta, vodeča proti Črnemu vrhu; temu delu Črnovrške ceste pravijo navadno Ključi. Nadalje pregledamo celo Črnovrško planoto; Črnega vrha samega ne vidimo, ker nam ga zakrivajo griči, natančno pa razločujemo cesto, ki se v dolgih rajdah vije nad Črnim vrhom, dokler ne dospe pri Cencu do sedla in ne izgine v Vipavsko dolino. Nad Črnovrško planoto mogočno kraljuje ravno južno od našega stališča Javornik s svojim položnim hrbtom. Javornik meri samo 1242 m nadmorske višine; vendar more človek ž njega pregledati ne le celo Notranjsko in lep del primorske strani, ampak tudi vse gorenjske planine. Ob lepem vremenu se vidi z Javornika proti jugozapadu precejšnji del Adrijanskega morja, naravnost proti jugu pa celo zaliv pri Reki. Zvečer se lahko razločita svetilnika pri Gradežu in pri Reki. Vsekakor se nudi z Javornika prijatelju narave jako lep in zanimiv razgled; in če še pomislimo, da je pot nanj jako zložna, se nam mora po pravici čudno zdeti, da ga ne le Notranjci, temveč tudi drugi slovenski turisti obiskujejo tako malo. Edino Idrijci ga niso popolnoma pozabili; ti napravljajo večkrat izlete nanj. Javornik se imenuje tudi Medvedov turen, in to po kmetu Medvedu, ki ima tik pod njegovim vrhom svojo hišo. V tej hiši po navadi prenoče turisti, ki pridejo zvečer na Javornik in hočejo uživati jutranji razgled ž njega. Jako umestno bi pa bilo, da bi se Javornika spomnilo enkrat tudi „Slov. planin. društvo“ in napravilo na njem kočo; stroški bi ne bili veliki, ker so Črnovršci, kakor čujemo, pripravljeni, brezplačno dati ves v to svrhu potrebni les in ga tudi speljati na Javornik. S kočo bi Javornik veliko pridobil in marsikateri turist, ki se sedaj niti ne zmeni za ta hrib, bi potem prišel na Javornik in se prepričal, da ni bila pot njegova na ta vrh brezuspešna, marveč obilo poplačana s prelepim razgledom.

(Konec prihodnjič.)

Izlet za Savo na Cicelj in v Zagorico na Vegov dom.

Vsem prijateljem planin pač ni prilike, diviti se krasnemu razgledu z veličastnih gorenjskih velikanov, vsakemu pa vendar prija, preživeti nekaj ur v prosti naravi.

Prijatelj iz Ljubljane! Kadar imaš nekaj več časa nego par ur za izprehod čez Rožnik, drkni jo zjutraj (ob 5.21 h) z vlakom do Kresnic. Kako prijazno te pozdravlja s precej visokega in strmega hriba na levem bregu Save prijazna cerkva sv. Miklavža

in ti kliče: „Prid vrh planin, nižave sin!“ V dveh urah smo na vrhu, ki je visok 737 *m* (spodaj ob Savi znaša nadmorska višina 248 *m*). Ko smo se pri Sv. Miklavžu oddehnili od precej težavne poti, se okrepcali z brašnom ali tudi z domačo postrežbo pri cerkovniku in se radovali ob pogledu v romantično Savsko dolino, tedaj pa hajdimo še pol ure više na 824 *m* visoki Cicelj, odkoder imamo lep razgled čez prijazno Moravško dolino in čez vso okolico na daleč okrog. Odtod vodi prav prijazna pot v senci košatih dreves po grebenu dalje mimo znanega Jemčevega znamenja do Sv. Trojice (526 *m*, 1 dobro uro).

Mi Slovenci radi obiskujemo rojstne domove slavnih in velikih mož. Sedaj se je začel oživljati spomin na enega najslavnejših mož, kar jih je rodila slovenska mati, na junaka-učenjaka Jurja barona Vego, ki se je rodil 23. marca 1754. v Zagorici pri Sv. Križu. Ako hočeš biti ne samo prijatelj planin, ampak tudi prijatelj slavnih rojakov, katere nam je dala naša lepa domovina, pač ne pozabiš na tej poti počastiti Vegovega doma (1 uro od Cielja). Tu se prepričaš, kako malo vemo ceniti slavne može, ker videl boš zanemarjeno kmečko hišo, na kateri visi majhna lesena tablica, ki pa je ž nje napis že skoro popolnoma izpran.

Od Sv. Križa vodi prav prijetna pot v senci vitkih in visokih jelk in smrek zopet v Savsko dolino do Sv. Helene in dalje na postajo Laze ali naprej v Dol in čez Beričevo peš v Ljubljano. Prepričan sem, prijatelj, da boš prav zadovoljen z izletom, zadovoljen tudi zato, ker si videl Vegovo rojstno hišo; toda v gozdni tišini na poti proti Savi pa ti bodo vitke jelke šepetale na ušesa, da Vega vendar ni zaslužil, da smo ga Slovenci skoro popolnoma pozabili. Začel boš sodelovati in tudi prijatelje navduševati, da boš drugič videl Vegov dom lično popravljen in na njem vzdano spominsko ploščo. Pridružil se boš Vegovim častilcem, ki so si odmenili sicer težavno, pa lepo nalogo, Vegi postaviti pri fari v Moravčah skromen spomenik (na piramidi doprsen bronast kip) in tako oteti slavnemu rojaku spomin med našim narodom.

M. Š.

Društvene vesti.

Društveni večeri. Prvi letošnji društveni večer bo dne 25. t. m. v Narodnem domu v Ljubljani. Začetek ob osmih. Predaval bode ljubljanski župan, g. Ivan Hribar, o svojem letošnjem potovanju po Ruskem. — Dne 19. decembra bo predaval g. prof. Fr. Zupančič iz Novega mesta o „zimskih rožicah“, januarja meseca pa g. dr. Karel Triller o svojem letošnjem potovanju po Dalmaciji, Bosni in Heregovini. Druga predavanja naznanimo prihodnjič.

Novi člani. Osrednjega društva: Cizel Jos., c. kr. glavni učitelj na učiteljsku v Ljubljani; dr. Oražen Ivan, zdravnik v Ljubljani; Škerjanec Martin, kaplan v Moravčah; Šušteršič France, gostilničar „Pri slepem Janezu“ v Zapužah pri Št. Vidu. — Češke podružnice: Domicil Albin, pravnik v Pragi; slovensko akad. društvo „Danica“ na Dunaju; Doubková M., učiteljica v Jičinu; Dúrdik Pavel, dež. odb. uradnik na Smichovu; Wallburg-Ulrich Gustav, višji knjigovodja cukrarne v Pardubicah; Tille Anton, prokurist v Pragi; dr. Kodým Odolen v Pragi; dr. Henner Kamil, univ. prof. v Pragi; Kratochvíle Robert, sodni tajnik v Pragi; Franc Jožef, uradnik „Češke obrtne banke“ v Pragi; dr. Klumpar Ladislav, odvetnik v Pragi; Vojtěchovská Hedvika, učiteljica meščanske šole v Pragi; Emingerová Julija, učiteljica v Pragi; Mellanová Tereza, učiteljica v Pragi; Mellanová Berta, učiteljica v Pragi; Maxantová Berta, učiteljica v Pragi; Kašpar Fr., višji revident obrtne banke v Pragi; Frič Karel, prof. realke v Novem mestu na Moravskem; dr. Hlava Jaroslav, univ. prof. v Pragi; dr. Pěšina Matej, univ. prof. v Pragi; Dvoráková Karla, prof. soproga v Benešovu; Rosolová Helena v Benešovu; Vilímek Jos. R., knjigar v Pragi; Vilímkova Marija, knjigarja soproga v Pragi; Kvapil Jaroslav, pisatelj v Pragi; Kvapilová Hana, igralka v Pragi; Růžička Peter, inžener v Pragi; Růžičková Berta, inženerjeva soproga v Pragi; dr. Souček Oldřich, odvetnik v Pragi; Vagaj Ant., pravnik na Dunaju; Lederer Boh., učitelj v Kladnem; Bitterlich Teodor, zasebnik v Kladnem. — Kranjskogorske podružnice: Dr. Josip Tičar, okrožni zdravnik v Kranjski gori. — Savinske podružnice: Ozimič Josip, teolog v Mariboru; Videčnik Martin, užitn. uradnik v Mozirju; Ravnikar Franc, tesarski mojster v Domžalah; Tratar Jožef, učitelj v Mokronogu; Lončarec Ivan, trgovec v Ptuj; Pacher Rudolf, učitelj pri Sv. Katarini nad Trbovljami.

Darila za Kadilnikovo kočo na Golici. Darovali so p. n. gg.: Neimenovanec 100 K, A. Kadivec 10 K, Avg. Jenko 20 K, Bayr 2 K, A. Jenko 1 K, Fr. Stupica 2 K, Neimenovanec 5 K, Marija Ecker 4 K, Ivan Mejač 5 K, Ivan Gričar 10 K, Krejči 2 K, Filip Supančič 10 K, Jos. Lenče 10 K, S. Treo 5 K, Jos. Petrič 5 K, V. Kenda 4 K, A. Ciuha 2 K, J. Vernik 2 K, Al. Vernik 2 K, Fr. Gombač 2 K, Anton Rozman 4 K, Anka Juvančič 20 K, dr. Jenko 10 K, A. Šarabon 10 K, Milan Rosner 2 K, Milan Leustek 6 K, Škof 5 K, dr. Majaron 10 K, Marija Mandelj 2 K, M. Bayer 2 K, Kristina Bayer 2 K, J. Jeglič 5 K, Rohrman 10 K, Ivan Příbil 2 K, Auer 10 K, Jakopič 6 K, Stupar 2 K, Komisar 2 K, Josip Mandelj 4 K, Šinkovic 4 K, Stenta 2 K, dr. A. Schiffrer 2 K, dr. M. Pirc 10 K, dr. Tekavčič 10 K, Ivana Supančič 6 K, L. Lavrenčič 8 K, Albin Rant 10 K, Fr. Kolman 20 K, Srečko Stare 10 K, Češnik 5 K, Kadilnik 10 K, Schwentner 5 K, Kuhar 2 K, Lenče 3 K, Seunig 2 K, Češnik 2 K, Lenček 2 K, Bonač 2 K, Mejač 2 K, Zafošnik 2 K, Pavlin 2 K, Zalokar 3 K, Milavec 3 K, Korenčan 5 K, Korenčanova 10 K, D. Vernik 10 K, Kadilnik 3 K, Lindtner 2 K, Pavlin 3 K, Mejač 2 K, Naglas 2 K, Mikuš 2 K, Kušar 2 K, Seliškar 2 K, Joštarji 480 K, D. Vernik 2 K, Josip Petrič 40 K, Bratovščina 120 K, Mandelj 2 K, Varlec 10 K, Fr. Ks. Souvan 5 K, dr. Furlan 4 K, dr. Krisper 200 K, Minka Ogorelčeva 19 K. Skupaj 750 kron.

Osrednji odbor izreka tudi na tem mestu domoljubnim darovalcem in nabiralcem najprisrčnejšo zahvalo za plemenito požrtvovalnost. Naj se jim pridružijo še drugi, da postavimo na vrhu sloveče Golice tem lepše zavetišče vsem, ki so dobre volje!

Darovi za planinski dom „Krnico“ v Zajezeri. Gospod dr. Fr. Rosina, odvetnik v Mariboru, in gosp. Miklavž Kocijančič, župnik v Ročah, po 4 K. Hvala lepa!

Darila. Gospod Franc Svetič v Hauensteinu na Češkem 6 kron namesto telegrama ob desetletnici. Hvala!

Češka podružnica v Pragi je proslavila desetletnico našega društva na družbinskem večeru, ki ga je priredila na Žofinu kot prvega v letošnji sezoni dne 22. okt. in ki je združil prijatelje ideje češko-slovenske vzajemnosti. Načelnik Češke podružnice, prof. dr. Karel Chodounský, je v slavnostnem govoru očrtal organizacijo turistik pri posameznih narodih, nato pa je ocenil delovanje Slov. plan. društva, katerega uspehe je nazval glede na kratko dobo družbenega obstanka sijajne. Poudarjal je, da so jeli Čehi stoprav po delovanju Slov. plan. društva prav ceniti slovensko ozemlje, kajti prej je mislil marsikdo le na Kras kot znak naših dežel, šele delovanje našega društva je pokazalo Čehom planinski raj, kateremu ni najti kmalu para. Predavanju je sledila skupna večerja, pri kateri je nastopil znani kvartet „Kytara“ v povzdigo prijateljskega razpoloženja, ki je dičilo ta večer. — Svoj drugi družbinski večer priredi podružnica zopet v Žofinskih dvoranah dne 3. decembra.

Češko-slovenski akademični krožek Češke podružnice v Pragi je prestopil dne 30. sept. letos prvo leto svojega obstanka. Razen počitnic je prirejal krožek vsakih 14 dni sestanke. Na dveh sestankih sta predavala dr. Vl. Růžička „o alpskem muzeju“ in Pretnar „o slapu v Martulku“. Maja meseca je priredil krožek izlet v Černošice, dne 9. avgusta so se pa sešli njegovi člani na Jesenicah „Pri pošti“. Na tem shodu so se sprejele resolucije: 1. „Slov. plan. dr.“ naj bi prirejalo občne zборе poletni čas izven Ljubljane v turistovski znamenitih krajih, posebno v obmejnih pokrajinah. 2. Shod je izrazil svoje ogorčenje, da je dala gozdna uprava verskega zaklada uničiti markacije in napise, ki jih je napravila Ziljska podružnica v Višarskem pogorju. Hkratu se je sklenilo, da se hoče krožek zanimati za ustanovitev po Češki podružnici zaželjenega alpskega muzeja v Pragi. — V svrhu orijentacije je razobesil krožek po dr. Laxi in dr. Růžički izdelane narise Julskih planin v gostilnah pri Šmercu v Mojstrani, v hotelu „Mangartu“ v Beli peči, v Puharjevi gostilni pod Sv. Višarjami, pri Črnutu v Srednjem logu, v hotelu „Pri pošti“ v Bolcu in v „Albergo alla Stazione“ bratov Pesamosco v Chiusaforte. — Krožek je izvil tudi nekaj markacij; označil je pota iz Tržiča na Kokovnico, na Kriško goro in Tolsti vrh v Karavankah, dalje pot od Sv. Mavra na vrh Sv. Valentina v Matajurskem pogorju. Napisnih tabel je postavil 9. — Konec julija je pričel s kopiranjem fotografij za alpski muzej, šteje jih doslej 100. — O počitnicah je opravilo več krožkovih članov ture v hribe, posebno na Triglav. — Krožek šteje sedaj 43 članov in 2 podpornika. Prejemkov je imel 178 K, izdatkov pa 98 K.

„Alpský Věstník“.

Češko kočo je obiskalo letos do konca septembra 419 turistov (lani 323).

Mrzlica. V začetku meseca oktobra je zaznamenovalo „Slovensko planinsko društvo“ izredno ugodno in prijetno pot iz Trbovelj mimo šole pri Sv. Katarini na Mrzlico. Od Hausenbichlerjeve kočice na Mrzlici je pa zaznamenovalo stezo do bližnjega studenca (10 minut), kjer postavi v kratkem tudi napisno tablico, ki bo kazala pot do vode. Pri Sveti Katarini stanuje oskrbnik kočice na Mrzlici in je turistom na razpolaganje. Po polurni zložni hoji od Sv. Katarine je že krasen razgled na Solčavske planine. Mrzlica je tudi v rastlinskem oziru zanimiva, ker tam raste celo *Asphodellus*. Razgled z Mrzlice je zelo lep in obsežen, zato je ta gora izletnikom izredno priljubljena.

Društvene razglednice. Osrednji odbor je izdal ravnokar pet novih razglednic po akvarelih, ki sta mu jih dala na razpolago gospa Duška Mančkočeva iz Trsta in gospod Viktor Foerster, slikar iz Prage. Reprodukcijsko je izvršila tvrdka Husnik & Haeusler v Pragi s trobarvnim tiskom. Slike predstavljajo znamenite razglede z Rožnika na Ljubljano in na Kamniške planine, oziroma ena pogled na Ljubljano iz Mestnega loga, ena razglednica pa kaže Blejski otok. Razglednice so vzorno uspele in so ne le po svojem slikovitem predmetu, marveč tudi po svoji slikarski vrednosti odlične, zares umetniške, zato si mahoma pridobe prijatelje. Te razglednice spravi osrednji odbor le zasebnim potom v promet, dobivajo se pa pri odbornikih, oziroma pri damah, katerim je odbor razpečevanje poveril, po 10 h, oziroma 20 h. Serija vseh pet razglednic stane 60 h (po pošti 65 h).

Fotografije ob desetletnici „Savinske podružnice“ v Logarski dolini dne 15. avgusta je lično napravil gospod Fr. Weis, fotograf v Gorici. Fotografoval je banket in skupino pred Logarjevo hišo. Cena fotografiji je 2 K 40 vin. Naročujejo se naravnost pri fotografu.

Popravek. Glede na navedbo v spominskem spisu „Po desetih letih“, po kateri so izdali knjižico „Julské Alpy“ dr. Franta in drugovi, nas prosí gosp. svetnik dr. Boh. Franta, da objavimo, da ni smatrati njega za urednika te knjižice, ker je bil le sodrudnik, uredil jo je pa gosp. svetnik Leopold Mareš.

Raznoterosti.

Bled je obiskalo letos od 1. maja do 15. septembra, kakor kaže „Letoviški list“, 2799 oseb, izmed katerih je bilo 352 Čehov, to je 13 %.

Pospeševanje prometa tujcev. V proračunu železniškega ministrstva za l. 1904. se nahaja letos prvokrat tudi postavka 72.000 K za povzdigo prometa tujcev, namenjena med drugim posebno za podpore deželnim zvezam za povzdigo prometa tujcev, za podpore pri zgradbah zavetišč in potov, za prispevke izdajateljem vodnikov (potopisov), za reklamne liste itd. Da se je ta vsota postavila v proračun, je v prvi vrsti zasluga deželnih zvez za pospeševanje prometa tujcev, ki so bile poslale letošnjo spomlad k merodajnim ministrstvom svoje zastopnike prosit, da se v proračun postavi poseben znesek za omenjeni namen. Ta pojav je dobro znamenje za prihodnost, ker nam kaže, da se začinja

tudi državna uprava polagoma zavedati važnosti, ki jo ima promet tujcev brezdvomno za narodno gospodarstvo.

Fr. Korošec.

Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego, rok 1903. Iz letnega poročila poljskega turističnega društva, ki ima svoj sedež v Krakovu, razvidimo, da to društvo neumorno in z velikim uspehom deluje po Visoki Tatri, najvišjem in divje razoranem delu Karpatov. Društvo šteje nad 1900 članov in ima velike zasluge za znanstveno raziskavanje Tatranskega pogorja, zlasti v geološkem oziru. Društvenih meteoroloških opazovalnic je dvajset. Neprecenljive vrednosti pa je po društvu letos izdani in v dunajskem vojaškem zemljepisnem zavodu izdelani veliki specijalni zemljevid Visoke Tatre v merilu 1 : 25.000. Ta zemljevid kaže terenske razmere prav jasno in je skalni gorski svet narisana na podlagi fotogrametrije, ker za načrtavanje takega sveta dosedanja sredstva niso bila popolnoma zanesljiva. Načrtali so ta zemljevid leta 1896. in 1897. vojaški maperji, ki so z izredno spretnostjo delali in ki so gotovo najboljši kartografi.

Nemški in avstrijski „Alpenverein“ šteje sedaj 592 sekcij in 55.974 članov. Koč ima 218, izmed teh je 147 oskrbovanih, razen tega je 30 provijantiranih. V 7 kočah se gospodinji tudi po zimi. Vodnikov ima društvo 1169, aspirantov in nosačev pa 220. Stalnih podpor se je izdalo onemoglim vodnikom in njihovim vdovam 1902. l. 11.888 M, od l. 1895., odkar obstoji vodniški fond, pa 90.147 M. Za l. 1903. je določil občni zbor v Bregencu Celjski sekciji 600 K za gradnjo pota Robanov kot — Ojstrica, Kranjski sekciji pa 1500 K za gradnjo pota iz Pišnice preko Križa na Razor.

Društvo v varstvo in negovanje planinskih rastlin (Verein zum Schutze und zur Pflege der Alpenpflanzen), katero se je ustanovilo pred tremi leti na Dunaju, je zborovalo letos dne 19. julija na Dunaju. Značilno je, da društvo podpirajo bolj Nemci iz rajha nego pa avstrijski. Od sekcij D. u. Oe. A. V. mu je pristopilo 16 % avstrijskih in 84 % nemških. Posameznih članov je 13 % Avstrijcev in 87 % Nemcev iz rajha. Društvo ima več planinskih vrtov, deluje znanstveno, prireja poučne govore, ima strokovno knjižnico in herbarium alpinum (zbirko planinskih rastlin), v raznih kočah obeša na stene velike okvire, kjer so pod steklom cvetlice, nabrane v okolici dotičnih koč itd. Minolo društveno leto je imelo 3494:31 mark dohodkov in toliko stroškov. Predsednik je C. Schmolz, lekarnar v Bambergu.

—ij.—

Člani osrednjega društva plačujejo članarino osrednjemu odboru v Ljubljani, člani vseh podružnic pa svojim odborom.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K. Vseučiliščniki plačajo 3 K letnine in so prosti vpisnine.

„Plan. Vestnik“ prejmejo vsi člani **brezplačno**. Nečlane stane na leto 4 K, dijake 2 K 40 h.

Društvena znamenja dobivajo člani v društveni sobi v Narodnem domu v Ljubljani, pri podružniških odborih, pri gospodu Ivanu Sokliču, trgovcu Pod Trančo, in pri gospodu J. Lozarju, trgovcu na Mestnem trgu v Ljubljani. Eno znamenje stane 2 K.

Obrt
ustanovljen
l. 1884.

Janez Kofler

Obdarovan
v Bruku ob M.
l. 1892.

izdeluje najboljše, originalne gorske črevlje za lovce in turiste, tudi za dame. Obuvalo je solidno in trpežno, šivano in podkovano, nepremočljivo.

Priznано najlepši in najboljši gorski črevlji.

Za mero je poslati prav priležen črevelj.

Dopošiljanje samo proti povzetju.

3-3

Naslov:

Johann Kofler,

Spezialist in Original-Bergschuhen. — St. Stefan ob Leoben,
Steiermark.

Gostilna Vrbanjeva,
sedaj prenovljena v

hotel Razor v Kranjski gori,

priporoča vsem letoviščnikom in tujcem svoje ugodne **sobe** in svojo **restavracijo z najboljšo postrežbo** v vsakem oziru.

Kdor želi za daljšo dobo stanovanje, naj to za časa naznani.

~ Lastnik Jakob Černe. ~

Nahrbtnike in gorske palice

~ prodaja trvdka ~

AVGUSTA AUERJA naslednik IVAN KORENČAN

Stari trg št. 5. * Ljubljana. * Stari trg št. 5.

Nahrbtniki po 2 K in 2 K 40 h. — Gorske palice po 1 K 60 h.

J. BONAČ

v Ljubljani v Šelenburgovih ulicah št. 5, nasproti nove pošte,
priporočam vljudno svojo

~ trgovino s papirjem in pisalnimi potrebščinami. ~

Vzorce papirja pošiljam na ogled. V svoji knjigoveznicl izdelujem vezi preproste in najfineše. Prezemljam izdelovanje vsakovrstnih razglednic po fotografijah. Imam veliko zalogo vedno najnovejših razglednic.

~ Edina zaloga svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda. ~

Tvornica kartonaže z električno silo. Po naročilu izdelujem raznovrstne škatle.
Prekupnikom velik popust.

Karla Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 16

priporočata svojo veliko zalogo planinske oprave: krampeže, svetiljke, cepine, dereze itd., potem raznovrstno železnino za stavbe, kuhinjsko orodje, najboljše orodje za rokodelce in vse vrste poljedelskih strojev.

I VAN SOKLIČ

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo klobukov, posebno lodnastih za hribolazce in lovce iz
tvornice Jos. in Ant. Fichlerja, c. kr. dvor. založnikov.
Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

GRIČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter
najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremočna lodnasta oblačila in plašče za turiste

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastonj.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

AUGUST AGNOLA,Najnižje cene.

steklar v Ljubljani na Dunajski cesti št. 13.

Najnižje cene.

Velika zaloga stekla, porcelana, zrcal, okvirov in vseh drugih v ste-
klarstvo spadajočih predmetov.

LJUBLJANA

→ J. LOZAR ←

Mestni trg št. 7.

priporoča svojo bogato zalogo turistovskih sraje, turistovskih, kole-
sarskih in lovskih dokolenic, lovskih volnenih jopičev, zimskih in letnih
nogavic, zavratnic itd. Fino moško perilo in spodnja obleka.

Nahrbtniki po 5 K komad. — Članom „Slov. plan. društva“ znižane cene.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Franciškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela.

Delo realno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

ADOLF HAUPTMANN

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

→ Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov. ←